

**Visų Sąjungos institucijų aktų, susijusių su Sąjungos energetikos politika,
teisėtumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į energetinio solidarumo principą**

Teisingumo Teismas atmeta Vokietijos pateiktą apeliacinį skundą dėl Bendrojo Teismo sprendimo, kuriuo taikant šį principą buvo panaikintas 2016 m. Komisijos sprendimas, keičiantis prieigos prie OPAL dujotiekio sąlygas

Baltijos jūros jungiamasis dujotiekis (toliau – OPAL dujotiekis) yra vakarinis *Nord Stream 1* dujotiekio antžeminis ruožas, kuriuo tiekiamos gamtinės dujos iš Rusijos į Europą, aplenkiant „tradicines“ tranzito šalis, kaip antai Ukrainą, Lenkiją ir Slovakiją. 2009 m. Europos Komisija su sąlygomis patvirtino Vokietijos Federalinės tinklų agentūros sprendimą OPAL dujotiekiui netaikyti Direktyvos 2003/55¹ (vėliau pakeista Direktyva 2009/73²) taisyklių, susijusių su trečiųjų šalių prieiga prie dujotiekių tinklų³ ir tarifų reglamentavimu⁴. *Gazprom*, dujų tiekimo rinkoje dominuojanti įmonė, niekada neįvykdžiusi vienos iš Komisijos nustatytų sąlygų, galėjo eksploatuoti ne daugiau kaip 50 % OPAL dujotiekio pajėgumų nuo jo eksploatacijos pradžios 2011 m.

2016 m. Vokietijos Federalinė tinklų agentūra, be kita ko, *Gazprom* prašymu pranešė Komisijai apie savo ketinimą pakeisti tam tikras 2009 m. suteiktos išimties nuostatas. Iš esmės numatytais pakeitimais turėjo būti leista eksploatuoti OPAL dujotiekį visu pajėgumu, su sąlyga, kad bent 50 % pajėgumų bus parduoti aukcione. 2016 m. spalio 28 d. sprendimu Komisija patvirtino šiuos pakeitimus su tam tikromis sąlygomis⁵ (toliau – ginčijamas sprendimas).

Manydama, kad ginčijamas sprendimas kėlė grėsmę Lenkijos dujų tiekimo saugumui dėl to, kad dalis gamtinių dujų kiekio, anksčiau transportuoto per Vidurio Europos valstybes, įskaitant Lenkiją, su OPAL konkuruojančiais dujotiekiais, buvo perkelta į perdavimo maršrutą *Nord Stream 1 / OPAL*, Lenkijos Respublika pareiškė ieškinį dėl šio sprendimo panaikinimo Bendrajam Teismui. Bendrasis Teismas patenkino šį ieškinį ir panaikino ginčijamą sprendimą dėl neatsižvelgimo į energetinio solidarumo principą, nustatytą SESV⁶ 194 straipsnio 1 dalyje. Bendrojo Teismo teigimu, Komisija turėjo išnagrinėti OPAL dujotiekio eksploatavimo tvarkos pakeitimų poveikį Lenkijos tiekimo saugumui ir energetikos politikai.

Gavęs Vokietijos Federacinės Respublikos apeliacinį skundą Teisingumo Teismas, posėdžiaudamas didžiosios kolegijos sudėties, patvirtino Bendrojo Teismo sprendimą ir pareiškė nuomonę dėl energetinio solidarumo principo pobūdžio ir apimties.

Teisingumo Teismo vertinimas

¹ 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/55/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 98/30/EB (OL L 176, 2003, p. 57; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 12 sk., 2 t., p. 230).

² 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/55/EB (OL L 211, 2009, p. 94).

³ Direktyvos 2003/55 18 straipsnis ir Direktyvos 2009/73 32 straipsnis.

⁴ Direktyvos 2003/55 25 straipsnio 2–4 dalys.

⁵ 2016 m. spalio 28 d. Komisijos sprendimas C(2016) 6950 *final*, dėl sąlygų, kuriomis pagal Direktyvą 2003/55 netaikomos taisyklės OPAL dujotiekiui, kiek tai susiję su trečiųjų šalių prieiga ir tarifų reglamentavimu, peržiūros.

⁶ 2019 m. rugsėjo 10 d. Sprendimas *Lenkija / Komisija* (T-883/16; taip pat žr. pranešimą spaudai Nr. [107/19](#)).

Pirma, Teisingumo Teismas primena, kad, remiantis SESV 194 straipsnio 1 dalimi, Sąjungos energetikos politika, vadovaujantis valstybių narių solidarumu, siekiama užtikrinti energijos rinkos veikimą, energijos tiekimo saugumą Sąjungoje, skatinti jos vartojimo efektyvumą bei taupymą ir naujų bei atsinaujinančių energijos formų plėtojimą, taip pat energetikos tinklų sujungimą.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas teigia, kad solidarumo principas yra pagrindinis Sąjungos teisės principas, nurodytas keliose ES ir ESV sutarčių nuostatose, energetikos srityje konkrečiai išreikštas SESV 194 straipsnio 1 dalyje. Šis principas nuo pradžių buvo susijęs su lojalaus bendradarbiavimo principu⁷, pagal kurį Sąjunga ir valstybės narės gerbia viena kitą ir viena kitai padeda vykdyti iš sutarčių kylančias užduotis. Kadangi solidarumo principas yra visų Sąjungos energetikos politikos tikslų pagrindas, niekas nepaneigia to, kad šis principas turi privalomą teisinį poveikį. Priešingai, solidarumo principas apima tiek Sąjungos, tiek valstybių narių teises ir pareigas. Sąjungai yra nustatyta solidarumo pareiga valstybėms narėms, o valstybės narės turi tarpusavio solidarumo pareigą, taip pat solidarumo pareigą atsižvelgiant į bendrą Sąjungos interesą.

Teisingumo Teismas iš to padarė išvadą, kad, priešingai, nei argumentuoja Vokietijos Federacinė Respublika, visų Sąjungos institucijų aktų, susijusių su Sąjungos energetikos politika, teisėtumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į energetinio solidarumo principą, net jei nėra aiškios nuorodos į šį principą taikytinoje antrinėje teisėje, šiuo atveju Direktyvoje 2009/73⁸. Taigi, atsižvelgiant kartu į energetinio solidarumo ir lojalaus bendradarbiavimo principus, Komisija, priimdama sprendimą, keičiantį išimtinę tvarką, priimtą taikant Direktyvą 2009/73⁹, turi išnagrinėti galimą pavojų dujų tiekimui valstybių narių rinkose.

Antra, Teisingumo Teismas pažymi, kad SESV 194 straipsnio formuluotė neapriboja energetinio solidarumo principo taikymo tik teroro aktais, gaivalinėmis nelaimėmis ar žmogaus sukeltomis katastrofomis, kaip numatyta SESV 222 straipsnyje. Atvirkščiai, SESV 194 straipsnio 1 dalyje minimas solidarumas apima visus veiksmus, susijusius su Sąjungos energetikos politika.

Sąjungos institucijų ir valstybių narių pareiga atsižvelgti į energetinio solidarumo principą priimant su gamtinių dujų vidaus rinka susijusius aktus, visų pirma užtikrinant energijos tiekimo saugumą Sąjungoje, reiškia tiek ekstremaliųjų situacijų, tiek prevencinių priemonių priėmimą. Sąjunga ir valstybės narės, įgyvendindamos savo atitinkamą kompetenciją šioje srityje, turi suderinti esamus energetinius interesus ir vengti priimti priemones, kurios gali paveikti suinteresuotųjų subjektų interesus, kiek tai susiję su tiekimo saugumu, ekonominiu ir politiniu tvarumu bei tiekimo šaltinių įvairinimu, tam, kad prisiimtų tarpusavio priklausomybės ir faktinio solidarumo įsipareigojimus.

Teisingumo Teismas patvirtina, kad Bendrasis Teismas nepadarė jokios teisės klaidos, kai nusprendė, kad ginčijamas sprendimas turi būti panaikintas dėl energetinio solidarumo principo pažeidimo.

PRIMINIMAS: Teisingumo Teismui galima paduoti apeliacinį skundą dėl Bendrojo Teismo sprendimo ar nutarties tik teisės klausimais. Paprastai sprendimo vykdymas dėl apeliacinio skundo nesustabdomas. Jei apeliacinis skundas priimtinas ir pagrįstas, Teisingumo Teismas Bendrojo Teismo sprendimą panaikina. Jis gali pats priimti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima padaryti. Priešingu atveju, jis grąžina bylą Bendrajam Teismui, kuriam Teisingumo Teismo apeliacine tvarka priimtas sprendimas yra privalomas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Nuotraukas iš sprendimo paskelbimo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106

⁷ ESS 4 straipsnio 3 dalis.

⁸ Direktyvos 2009/73 36 straipsnio 1 dalis.

⁹ Direktyvos 2009/73 36 straipsnis.